

VERSLAG WEBINAR LUWTE-OASES

Als buurt aan de slag met luwte & rust!

De webinar rond luwte-oases brengt beleidsmakers, middenveld en lokale initiatiefnemers samen rond één gedeelde vraag: hoe creëren we plekken van rust, groen en ontmoeting in onze woonomgeving. Jakob Vandevoorde van Stadsform vzw modereert de avond. **Het Open Ruimte Platform, het programmteam Luwte-oases en de Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen vzw slaan de handen in elkaar voor deze sessie.**

Drie sprekers nemen het woord. Elk belicht luwte-oases vanuit een andere invalshoek. Samen tonen ze hoe beleid, gemeenschapswerking en praktijk elkaar versterken.

Inleiding & Kennismaking

Stefan Acke, Departement Zorg

Stefan Acke opent de webinar met een heldere introductie van het concept luwte-oases. Vanuit het programmteam Luwte-oases werkt hij aan het versnellen en vermenigvuldigen van zulke plekken in woon- en werkomgevingen.

Hij omschrijft een luwte-oase als een groenblauwe plek waar storende prikkels worden afgezwakt en zachte prikkels overheersen. Geluid, zicht en ruimte spelen daarbij een centrale rol. Het ritselen van bladeren, vogelgeluiden en visuele eenvoud zorgen voor rust. Luwte-oases zijn altijd rustiger dan hun omgeving, maar zien er nooit allemaal hetzelfde uit.

Een luwte-oase is meer dan een bank op een rustige plek. Het gaat om een samenhang tussen inrichting, beleving en gebruik. Het contrast met de omgeving bepaalt in grote mate de kwaliteit. Hoe groter dat contrast, hoe sterker de ervaring van luwte.

Vanuit gezondheidsperspectief benadrukt Akke de brede meerwaarde. Luwte-oases ondersteunen mentaal welzijn, verminderen stress en bieden herstel. Tegelijk dragen ze bij aan biodiversiteit, klimaatadaptatie en sociale interactie. Hij koppelt dit aan het One Health-principe, waarbij gezondheid van mens en leefomgeving onlosmakelijk verbonden zijn.

Acke benadrukt dat rust en geborgenheid subjectief zijn. Wat voor de ene persoon werkt, werkt niet automatisch voor een ander. Daarom is het betrekken van gebruikers essentieel, zowel bij ontwerp als bij beheer. Luwte-oases krijgen zo een uitgesproken lokaal karakter. Ze kunnen tijdelijk of permanent zijn en zijn even relevant in dorpen als in steden.

Luwte-oases als gemeengoed met inspiratie uit Tuinstraten

Joke Flour, Commonslab vzw

Joke Flour benadert luwte-oases als gemeengoed. Vanuit Commonslab werkt zij rond commons, plekken die door een gemeenschap samen worden gedragen, beheerd en vormgegeven.

Ze toont hoe luwte-oases vaak ontstaan via experimenten. Tijdelijke ingrepen in publieke of semi-private ruimte helpen om samen te verkennen en te dromen. Zo ontdekken bewoners wat

een plek kan worden. In projecten zoals Samen Tuinstraat in de Kempen leidt vergroenen en verblauwen vaak tot een bredere zoektocht naar rust en ontmoeting.

Zorg en geborgenheid staan centraal in haar verhaal. Samentuinen, zorgtuinen en ontmoetingsplekken functioneren als luwte-oases wanneer ze ruimte bieden voor kwetsbaarheid en herstel. Een luwteplek sluit de wereld niet buiten, maar laat mensen even uit het dagelijkse ritme stappen en tegelijk verbonden blijven.

Flour haalt inspiratie uit onder meer De Luwteplek van Pijme Jellema en het werk rond stilte van Waarbeke. Ze benadrukt dat luwte-oases balanceren tussen omslotenheid en openheid. Die spanning maakt de plek net betekenisvol.

Het proces krijgt veel aandacht. Een luwte-oase ontstaat niet snel. Tijd nemen is noodzakelijk. Buurtoverleg, gezamenlijke verkenningen en het vroeg betrekken van gemeentelijke partners versterken het traject. Voorbeelden uit Dessel en Kasterlee tonen hoe open samenwerking leidt tot concrete afspraken over gebruik, beheer en ondersteuning.

Flour pleit tot slot voor commons-based solutions. Door burgers actief te betrekken en mede-eigenaar te maken, versterken luwte-oases niet alleen de omgeving, maar ook het sociale weefsel. In tijden van polarisatie ziet zij hierin een belangrijke hefboom.

Een groene ontmoetingsplek in Elene

Ben Boone, vzw Helder Water

Ben Boone brengt een praktijkverhaal uit Elene, een klein dorp bij Zottegem. Vanuit vzw Helder Water werkt hij samen met vrijwilligers aan plekken en momenten van ontmoeting in een dorp waar veel voorzieningen verdwijnen.

Het Molenwaterparkje ontstaat op een verwaarloosde plek aan een vijver. Wat eerst een probleemzone is, groeit uit tot een groen parkje voor buurtbewoners en passanten. Een diverse groep vrijwilligers, jong en oud, draagt het project.

Eerst staat ontmoeting centraal. Gaandeweg groeit het park ook uit tot een plek van luwte. Boone maakt duidelijk dat luwte niet gelijkstaat aan stilte. Het park is geen stille zone, maar wel een plek waar rust overheerst en waar verschillende vormen van gebruik naast elkaar bestaan.

Toegankelijkheid vormt een rode draad. Vanaf het begin betreft de vzw senioren en mensen met een beperking. Dat vertaalt zich in toegankelijke paden, aangepaste zitbanken en een rolstoeltoegankelijke vlonder. Het uitgangspunt is duidelijk: deze plek moet werken voor iedereen.

Naast de inrichting investeert Helder Water sterk in activiteiten. Wandelingen, dorpsmomenten en kleine evenementen houden de plek levend. Boone benadrukt dat mensen de plek maken, niet de infrastructuur alleen.

Hij deelt ook lessen uit de praktijk. Vrijwilligers botsen vaak op complexe subsidieprocedures en zware administratie. Ondersteuning is nodig, niet alleen financieel maar ook inhoudelijk en praktisch. Boone pleit voor meer coaching, eenvoudigere processen en het inschakelen van professionele expertise waar nodig.

Vragen en uitwisseling

Hoe ga je om met gedrag en respect voor rust op een luwteplek, zeker bij gebruikers die niet betrokken zijn bij het ontstaan?

De inrichting stuurt gedrag. Aanwezigheid van betrokken buurtbewoners en directe communicatie werken beter dan strikte regels. Afspraken groeien in het gebruik.

Hoe blijft het engagement van bewoners op lange termijn behouden?

Dat vraagt voortdurende aandacht. Duidelijke rollen, ruimte voor verschil en regelmatige evaluatie helpen. Engagement verloopt in fases en dat is normaal.

Zijn er verschillen tussen stad en dorp?

De basisprincipes blijven dezelfde. De context verschilt. In steden spelen taal, diversiteit en kwetsbaarheid sterker. In dorpen is het tempo vaak trager, maar het draagvlak breder.

Zijn alle tuinstraten ook luwte-oases?

Nee. Niet elke tuinstraat leidt tot een luwteplek. De nood en de mogelijkheden verschillen per context.

Welke rol spelen programma's zoals LEADER of PlattelandsPlus?

Ze vormen vaak een belangrijke hefboom. In combinatie met lokale steun en eigen inkomsten maken ze projecten haalbaar.

Slot

De webinar maakt duidelijk dat luwte-oases geen vast model volgen. Ze groeien vanuit hun context en vragen tijd, zorg en betrokkenheid. Beleid, commons en lokale praktijk komen samen in plekken die klein lijken, maar een grote impact hebben op welzijn en samenleven.